

Hacdan önce, hacdan sonra: Tevhidin hayatımızdaki akisleri

Kâmil Büyüker

İkilik yok birlik var / Yalnız bunda dirlik var

Yalnız bundadır felah / Lâ ilâhe illallah

1. Dinler içinde sadece İslam'da bir mabede müteveccih olarak ibadet etmek vardır. Diğer dinlerde ise bu husus sadece bir yöne müteveccih olmak şeklindedir. Kâbe, yeryüzünde inşa edilen ilk beyt, çağrısı zamanın ötelerinden yapılarak bugüne değin icabet edilerek aşkla muhabbetle koşulan bir mabed olma özelliğini taşıyor. Kur'an'da, Kâbe'yi inşa sürecinde yapılan dua şöyle yer alır: "İbrahim, İsmail'le birlikte Kâbe'nin temellerini yükseltirken şöyle yalvardılar. Rabbimiz, kabul buyur bizden. Yalnız sensin tüm duaları işiten ve gönüllerdekini bilen de yalnız sensin." (Bakara, 127.) Kâbe, vahdetin sembolü, tevhid akidesinin en müşahhas temsillerinden birisidir yeryüzünde. Birlik felsefesi onda inşa edilerek hayat bulmuş. Hac vesilesi ile Kâbe'nin etrafında tavaf edenler, kalpleri etrafında dönerler hakikatte... Kâbe, kalbin de yeryüzündeki remzidir. Ve her dönüş tevhidin perçinlenmesi, her tavaf bu ikrarın üzerine basa basa yerine getirilmesidir. Yeryüzünde ilk insan yaratılalı beri süregelen hak-batıl, iman-küfür, tevhid-şirk mücadelesinde safını belli etmenin yüksek sesle ifadesidir. Hac'da tevhid'in ikrârı, teslimiyetin izhârı ve bir noktanın etrafında kaybolmak vardır.

Sağı solu gözler idim / Dost yüzünü görsem deyu

Ben taşrada arar idim / Ol can içinde can imiş

2. Hac'dan önce sosyal hayatını tanzim etmeye fırsat bulamamış insanlar, hac vesilesi ile malî olarak yapılan hazırlıkları önce gönle/ruha aksettirerek bir heyecan kasırgası içinde yol telaşına düşerler. Bu heyecanın aksini dışarıda da görmek mümkündür. Baktığı her şeye rahmet nazarıyla bakar hacı adayı. Hac bir seferdir. Ama bilindiği gibi her sefer gönülde insicam doğurmaz, gözden yaş akıtmaz. Bu farklı bir yoldur ve sırf O'nun yoluna ve O'nun davetine, O'ndan gelen davetle icabet etmedir. O'nu taşrada arayanlar hep yanılmışlar. O can içre candır. O'nun rızasını kanadı kırık bir kuşun feryadında, bir yoksulun masumiyetinde, bir yetimin hayasında, bir beli bükük ihtiyarın gözyaşında bulabilirsiniz. Hayat, doğru bakmasını bilene çok şeyi hakikatiyle gösterir. Hac, öncesiyle de hayatı tanzim, sokağı tanzim ve şehri tanzimdir. Hac'dan önce sosyal terapi bizzat dışarıda yapılırken, içerde de yani kalpte de hazırlığın provaları yapılmaya başlamıştır bile... Hac vesilesi ile kazanılması gereken bir disiplini Cenab-ı Hak zaten çiziyor: "Hac'da rafes yok, füsuk yok, cidal yok" (Bakara, 197.) Rafes, şehvet gücüne; füsuk insanı saran ve bozan tüm negatif durumlara; cidal ise kavga ve tartışmaya işaret eder. Bu disiplin aynı zamanda insanı zaaflarından, benliğini saran zincirlerden kurtarıırken bir yandan da özgürleştiriyor. Bu yanılla da hac, iradenin zaafılara galebe çalması iklimidir.

Hakkı arar isen kalbinde ara

Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir

Eğer bir mü'minin kalbin kırarsan

Hakk'a eylediğin secde değildir.

3. Her biri farklı milletten, ırktan, renkten oluşan insanlar, bütün dünyevî üstünlükleri bir kenara bırakarak bembeyaz örtüye bürünürler. Niçin? Varlığın hakikatine, varoluşun hikmetine erebilmek için. “Ben”lik libasından sıyrılıp “biz”de birleşme vardır, hac’da. İhramlı iken konulan yasaklar, sosyal bir varlık olarak insanoğlunu bir disipline sokarken, aynı zamanda yaratılmış olan zerreden küreye her şeye dost olmayı da telkin eder, ihramlıya/hacı adayına. Taki haşerelere dahi dokunulmayacaktır. Haccın hakikatine erenler, bilirler ki her şey bulunduğu yerde ve içinde bulunduğu anda başlar. Esas anlamı “yönelmek, kastetmek” olan hac, gönlünü O’na verenler için çok kolaydır. “Gönül seni bulmuş ise/ Başkasını anar mı hiç/ Ateşine yanmış ise/ Başka nara yanar mı hiç” diyor ya bir gönül ehli, işte o sır kendini bilmek, kendini bulmak, yitiğini önce kendinde aramaktan geçiyor.